

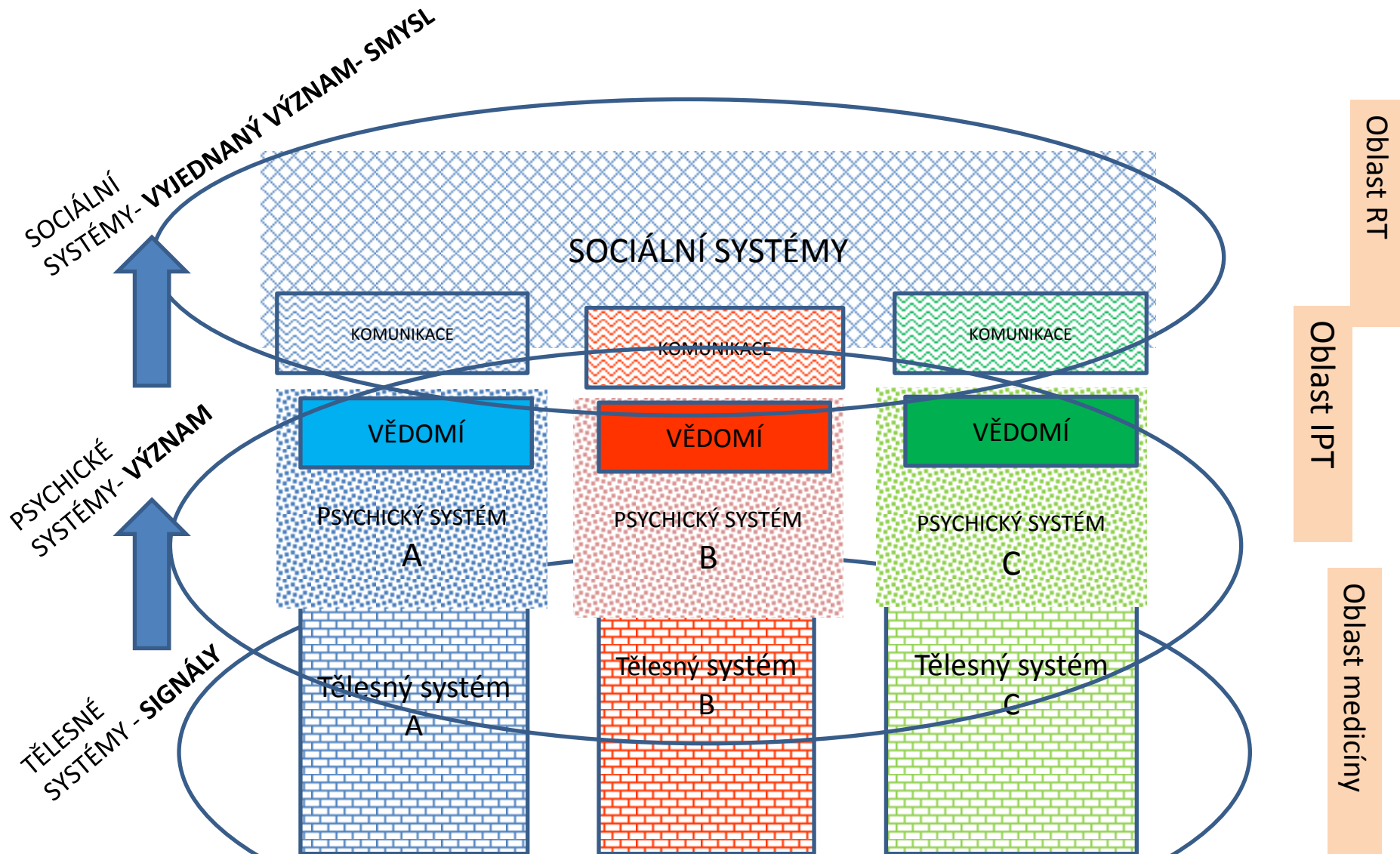
Participace dětí na rozhodování,
která se jich týkají,
očima rodinných terapeutů

L. Trapková & V. Chvála

Záleží na vývojové fázi rodiny a věku dítěte

- Dítě se rodí do **bio-psycho-sociálního organismu rodiny** (sociální dělohy), který obsahuje
  - **Biologicky** danou vrozenou strukturu
  - **Psychologickou** dynamiku (vědomí a nevědomí rodiny)
  - **Sociální** vzorce , které se z větší části nevědomě vytvářejí, modifikují a předávají spontánně z generace na generaci
- Všechny tři vrstvy jsou **koevolučně svázané**, vyladují se na sebe (změny v jedné mohou a nemusí vyvolávat změny v dalších dvou)
- **Pouze sociální vrstva je přístupná vyjednávání**

Co to znamená bio-psycho-sociální?

Dítě se rodí zevnitř ven a nikoli naopak

- **Separační vývojový proces** dítěte od matky a z rodiny **se děje také zevnitř ven** a nikoli naopak
- Proudí-li **životní síla rodu po směru času** (od rodičů k dětem), **rod prospívá** a sílí
- **Proudí-li proti směru času** (od dětí k rodičům), **rod stagnuje** až vymírá
- Každý rod hospodaří s těmito **dvěma protichůdnými silami** po svém

Jeden za všechny a všichni za jednoho

- *Základní a dále nedělitelnou jednotkou* rodiny je triáda **matka-dítě-otec**
- Tito tři jsou spolu **koevolučně svázaní** (každý z nich může společný vývoj všem **ztěžovat**, nebo **usnadňovat** tím, **jak se sám mění** (vyvíjí)
- **Společný příběh** má vždy **tři rozdílné podoby**, jinak se odehrává v mysli matky, otce, nebo dítěte
- K **vyjednávání** (socio) mají každý jiné biologické (bio) a psychologické (psycho) předpoklady

Rodina jako sociální děloha

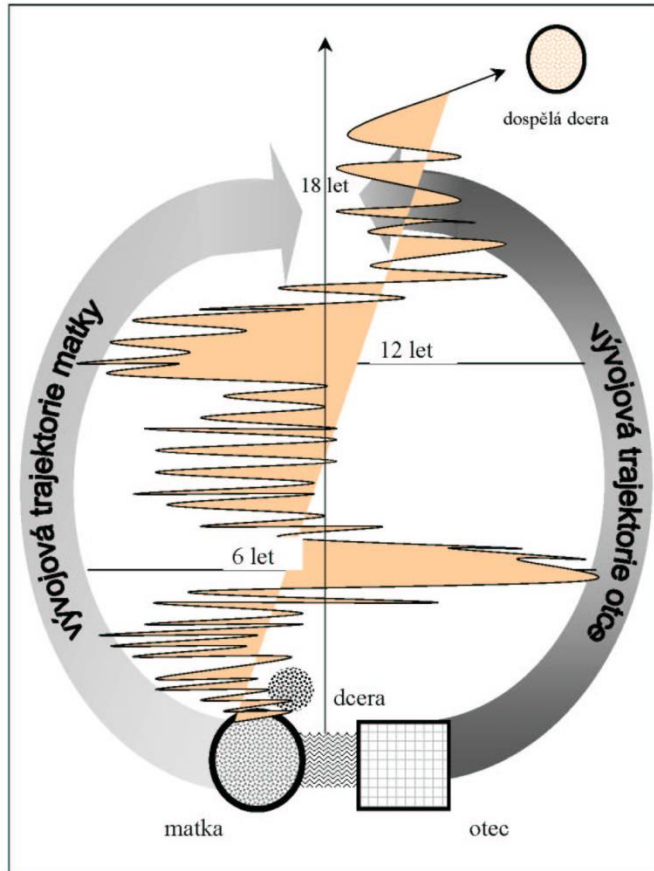
- Některé **zákonitosti vývoje plodu** v mateřské děloze se na vyšší vývojové úrovni **opakují** ve vývoji dítěte **od 0 do 18 let**
- Dítě spontánně **osciluje mezi dvěma** rodičovskými **mody** – **mateřským a otcovským**
- Pro dítě je **snadnější**, když jsou matka i otec nositeli především toho rodičovského modu, který je **v soulase s biologickým pohlavím (rodina je bio-psycho-sociální organizmus)**
- Všechny podoby rodin jsou **možné, ne všechny jsou stejně užitečné**
- **Obtížnost některých sestav** způsobuje **námahu**, se kterou se rodina **vyrovnává za cenu somatických, psychologických nebo sociálních příznaků.**

Proč právě sociální děloha

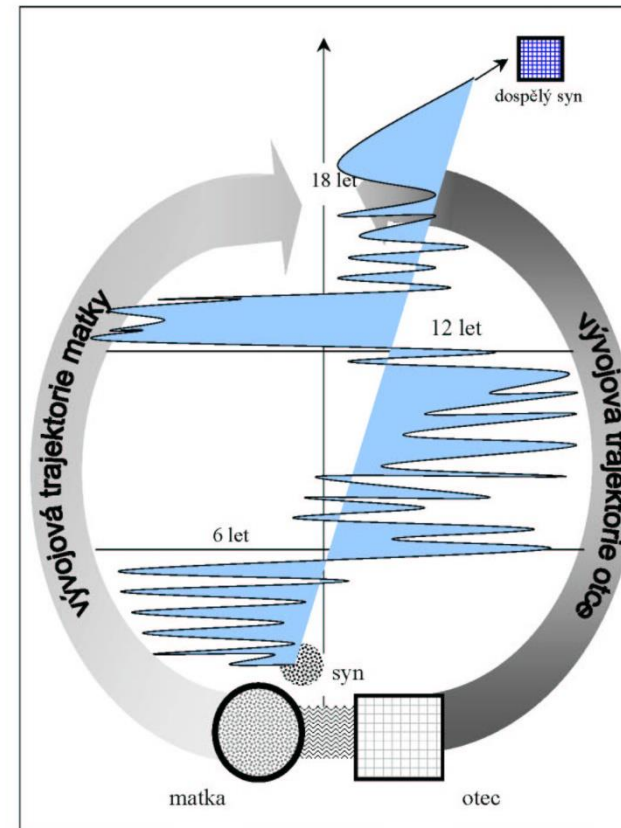
- **Analogie** mezi biologickým a psychosociálním vývojem dítěte
  - Prostor **chráněný před předčasnými nároky** okolí
  - **Postupné** plnění vývojových úkolů
  - **Koordinace** vývoje **individua** a růstu **dělohy**
  - Proces separace (**sociální porod**) jako překročení obzoru

Rodina jako sociální děloha- -oscilace dívky a chlapce

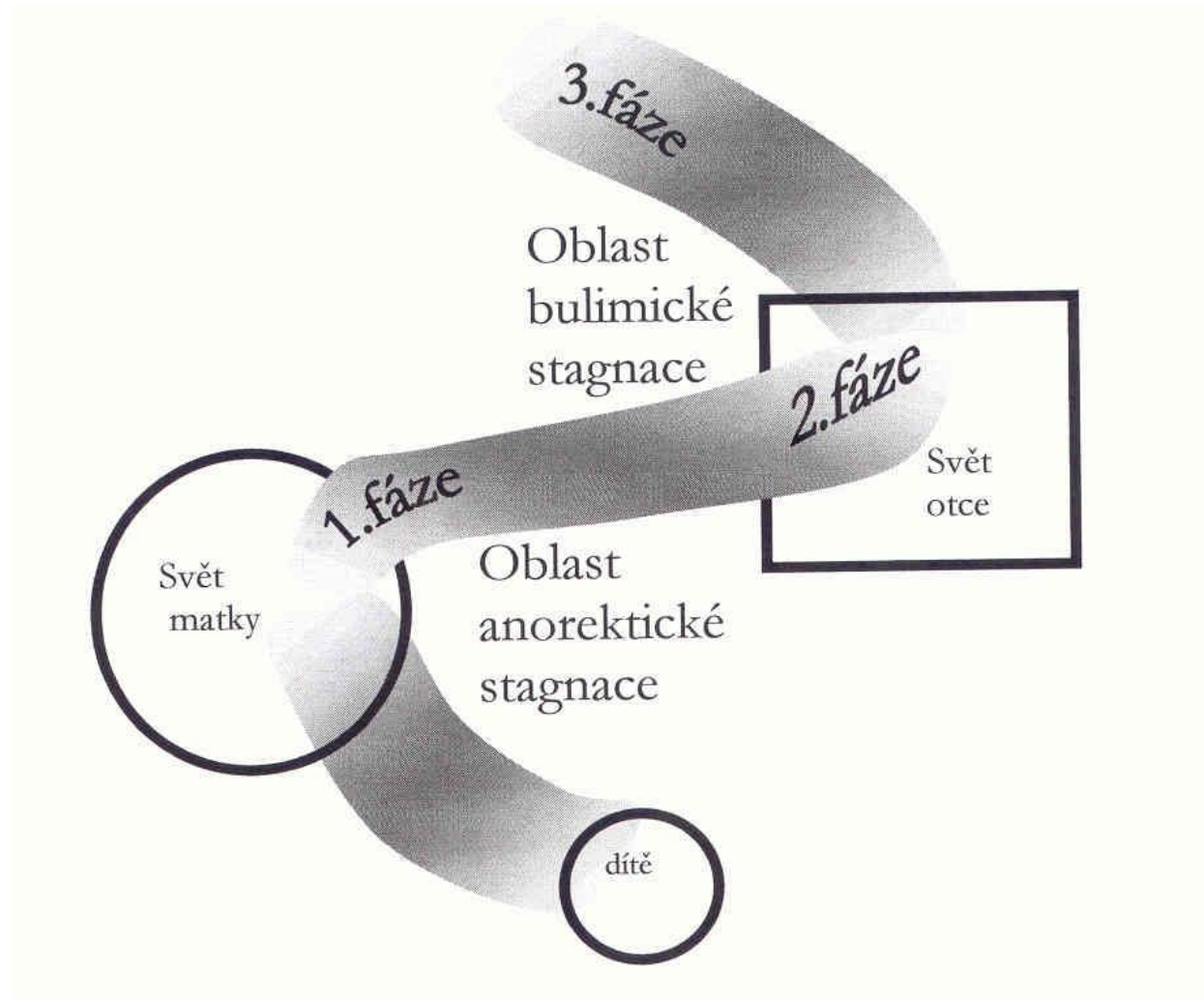
Obr.8.2: Vývojová trajektorie dcery

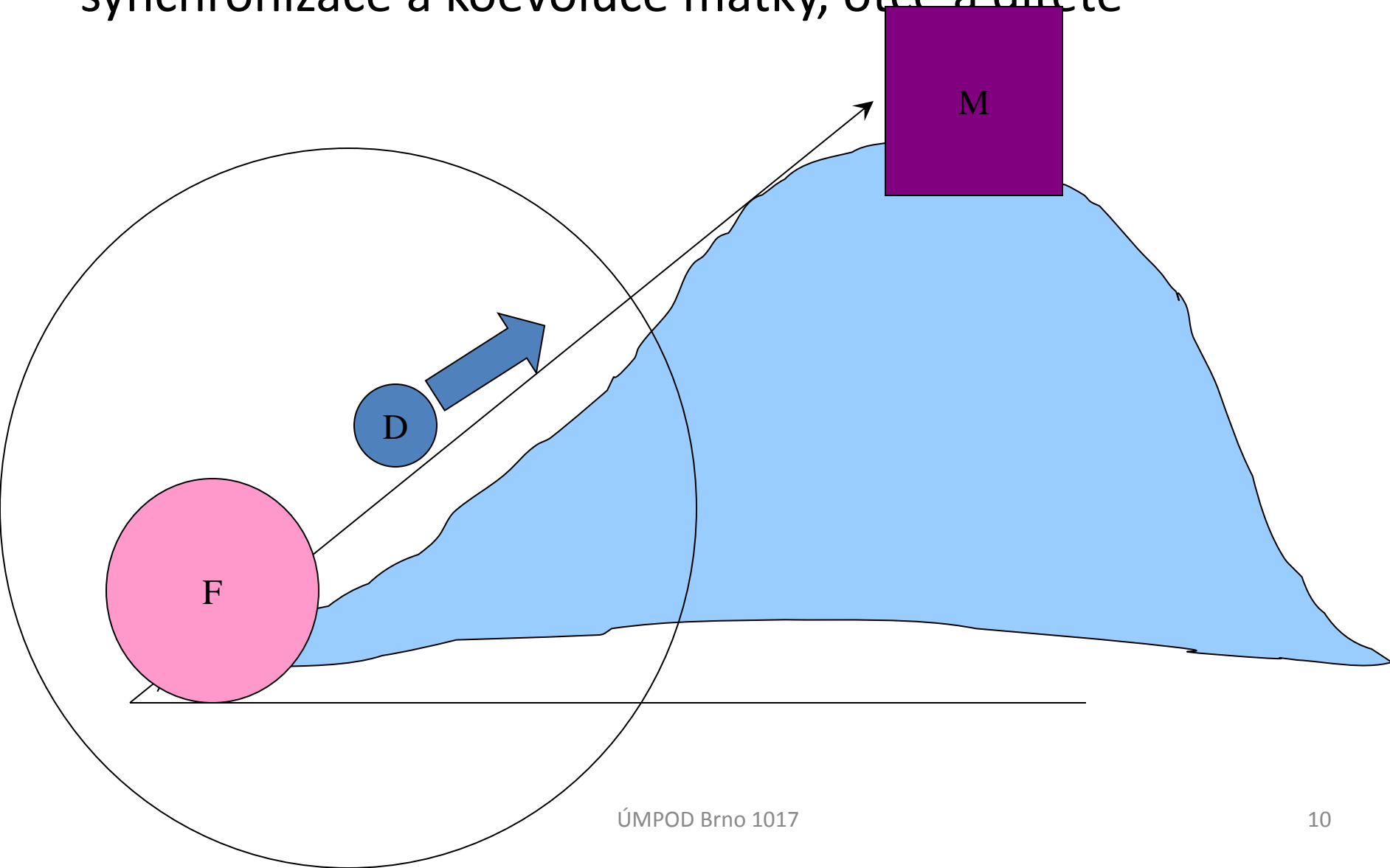
Obr.8.3: Vývojová trajektorie syna

Separáční cesta –sociální porod

Cesta ven do kopce synchronizace a koevoluce matky, otce a dítěte

Dva interakční a jazykové mody

- **FEMINNÍ: ATRAHOVÁNÍ**

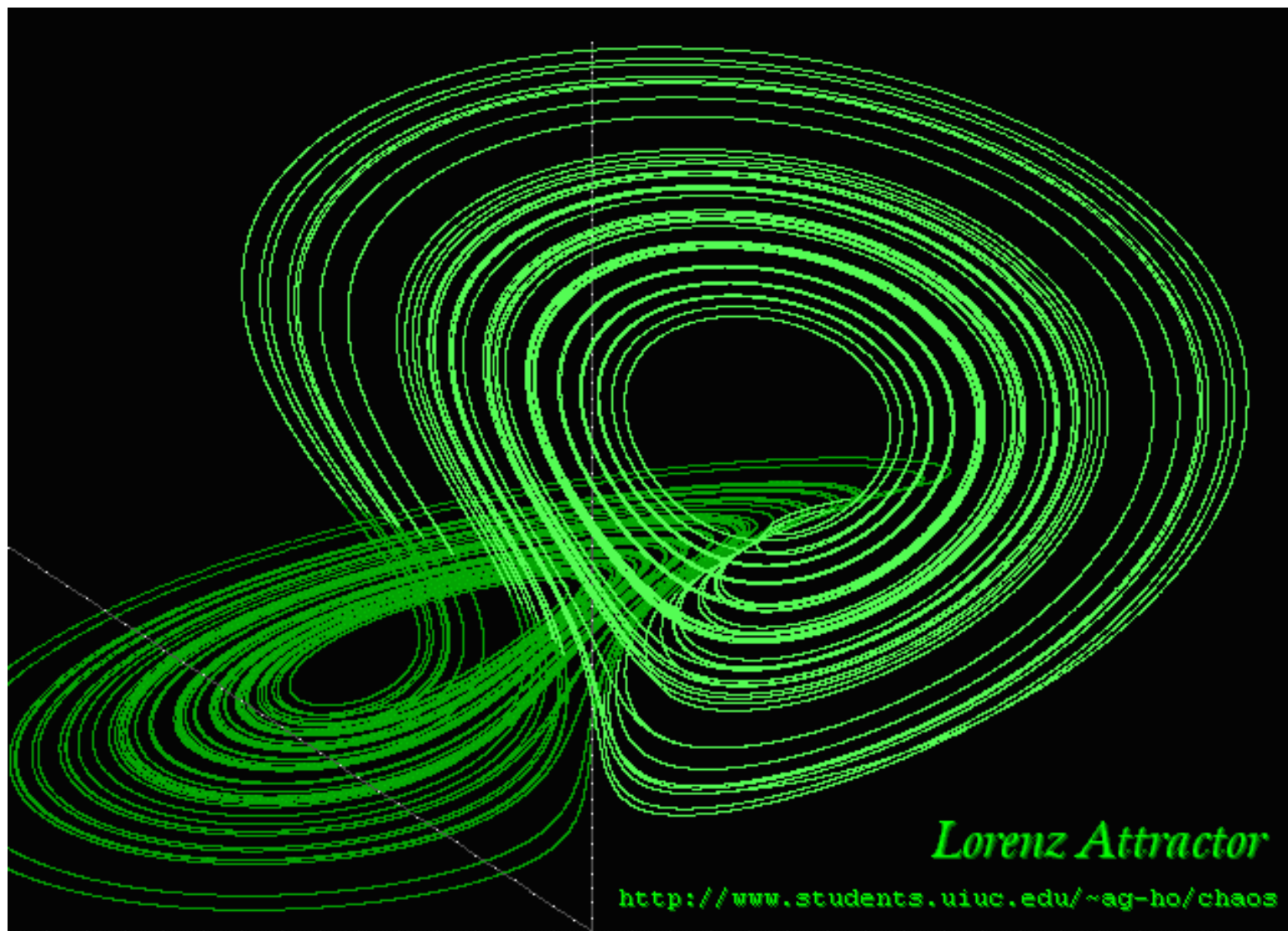
- Akceptující
- Podporující
- Pasivní
- Vyčkávající
- Vcítivý
- Vytváří prostor
- Pečuje o síť vztahů

- **MASKULINNÍ: IMPONOVÁNÍ**

- Vyžadující
- Vymezující
- Aktivní
- Vymáhající
- Necítivý
- Omezuje prostor
- Pečuje o hierarchii

Mužský a ženský jazykový modus v rodině

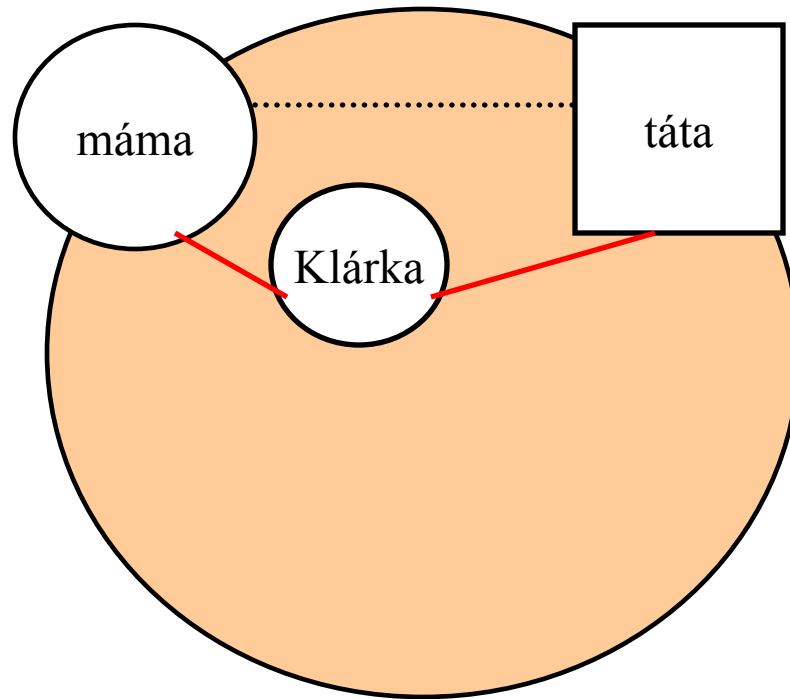
- Ke zdravému plnění vývojových úkolů je nutné, aby byly v rodině zastoupeny **oba** jazykové (rodičovské) mody
- Jejich **rozdíl umožňuje dynamiku** oscilací mezi oběma
- **Jakmile se rozdíl smazává**, labilní rovnováha mezi nimi se poruší (v krajním případě jedna polarita chybí), **dochází ke stagnaci vývoje** na některých nebo všech úrovních (jednotlivce, páru, triády, ..., celé rodiny, transgeneračně)

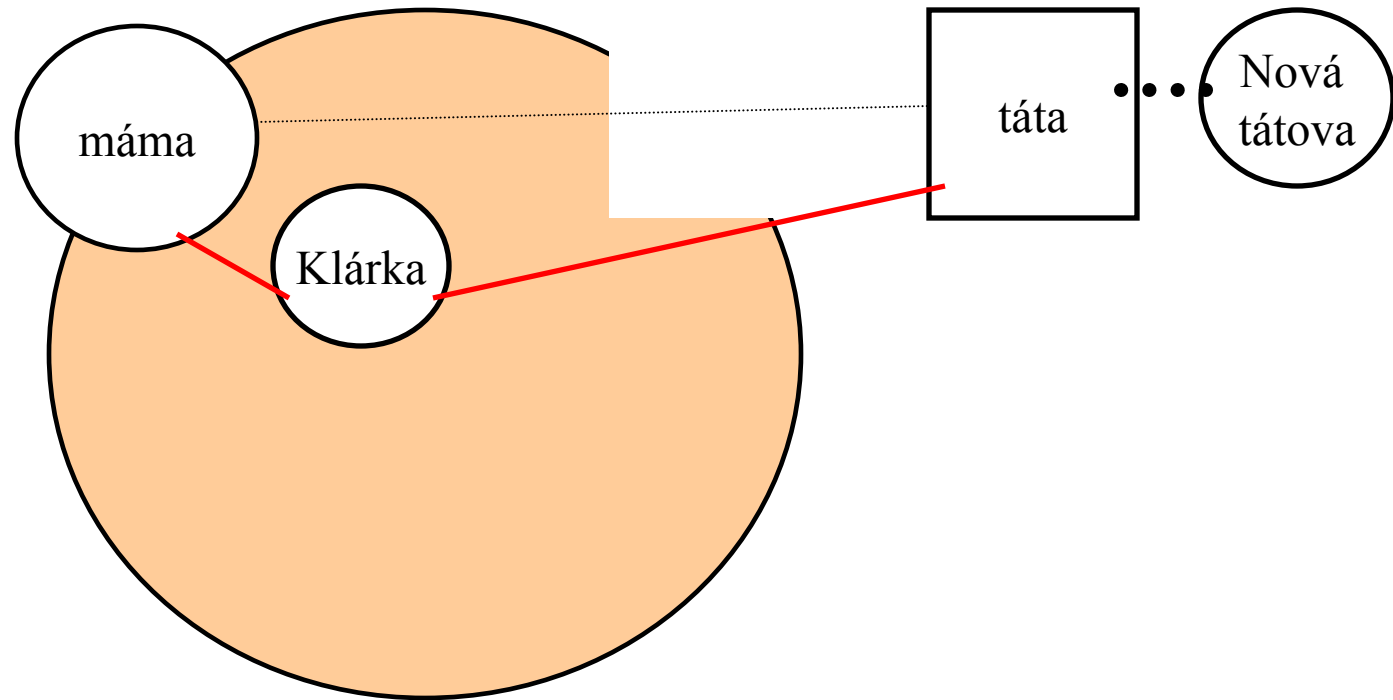
Příklady symptomů, které mohou ukazovat na stagnaci vývoje

- **Základního trojúhelníku matka-dítě-otec** (nejčastěji symptomy nedokončené separace v této nebo předchozí generaci)
  - poruchy příjmu potravy
  - závislosti (AL, drogy)
  - poruchy GIT (bolesti žaludku, dráždivý tračník, Crohnova choroba, ...)
  - gynekologické potíže
  - panické ataky
  - deprese, agrese
  - bolesti břicha, hlavy, zad, kloubů,...
  - kožní alergie, astma
  - příznaky považované za klimakterické a další

Původní rodina Klárky

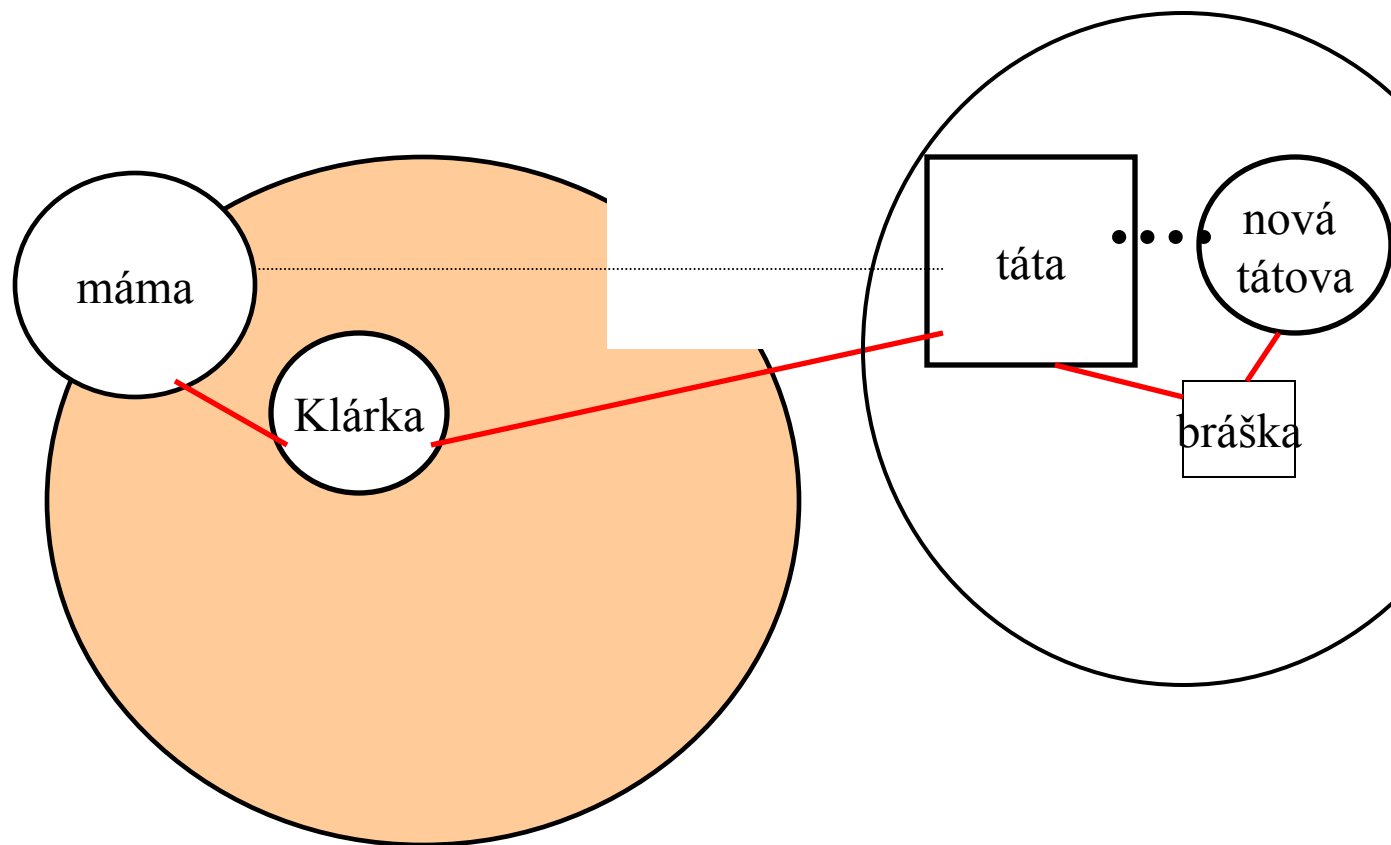

Odchod otce-ohrožení dítěte

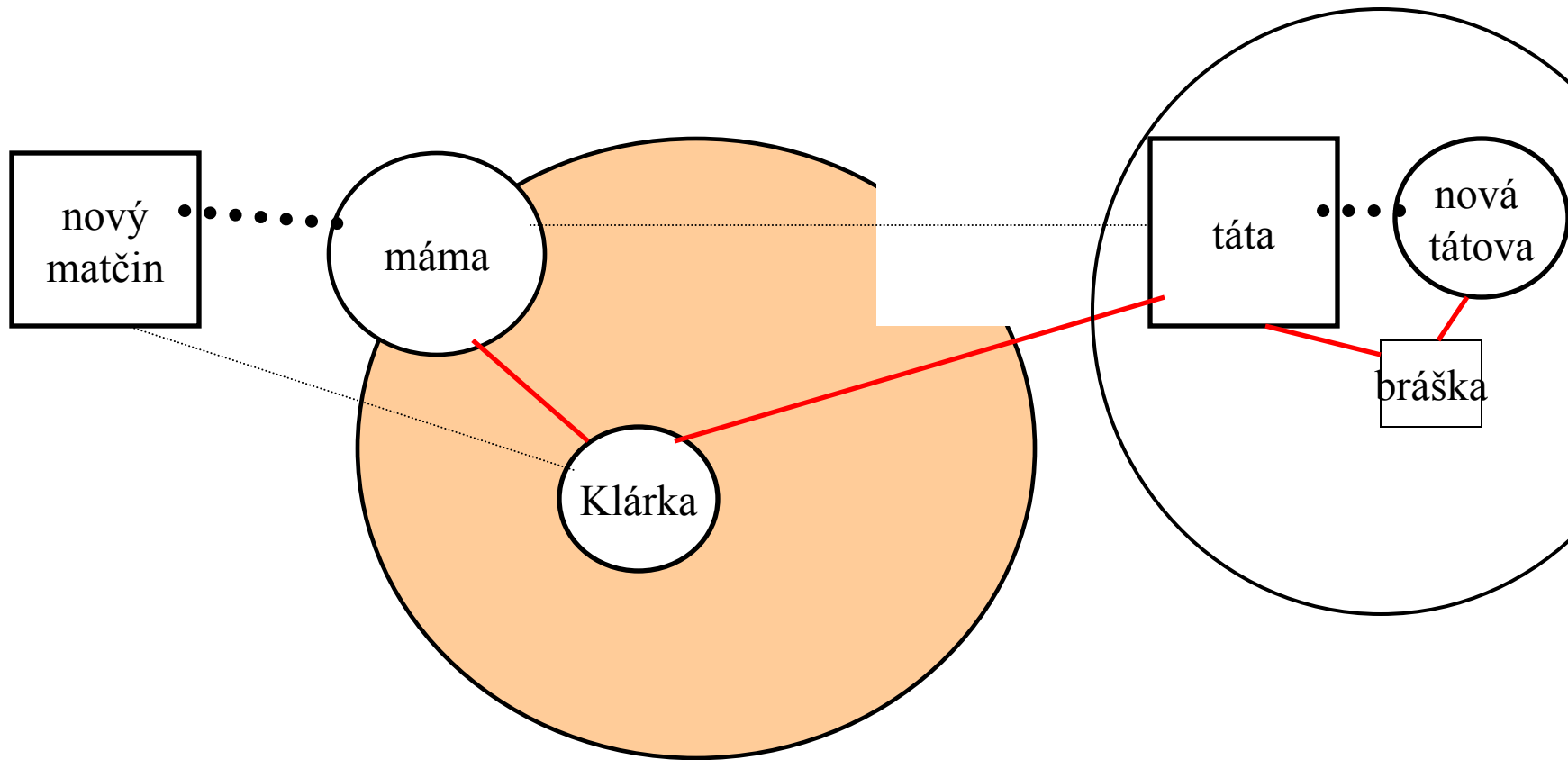

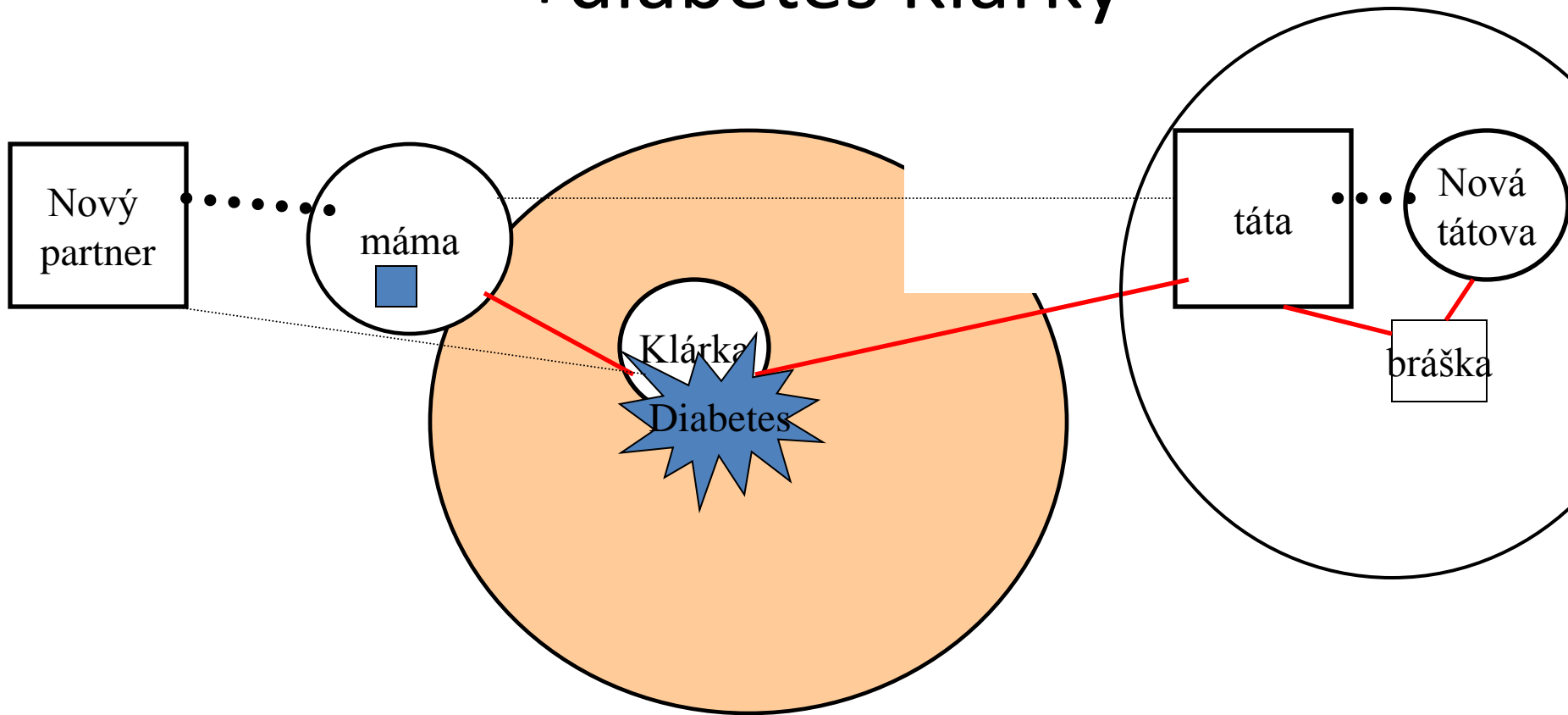
Nová rodina otce-další znejistění

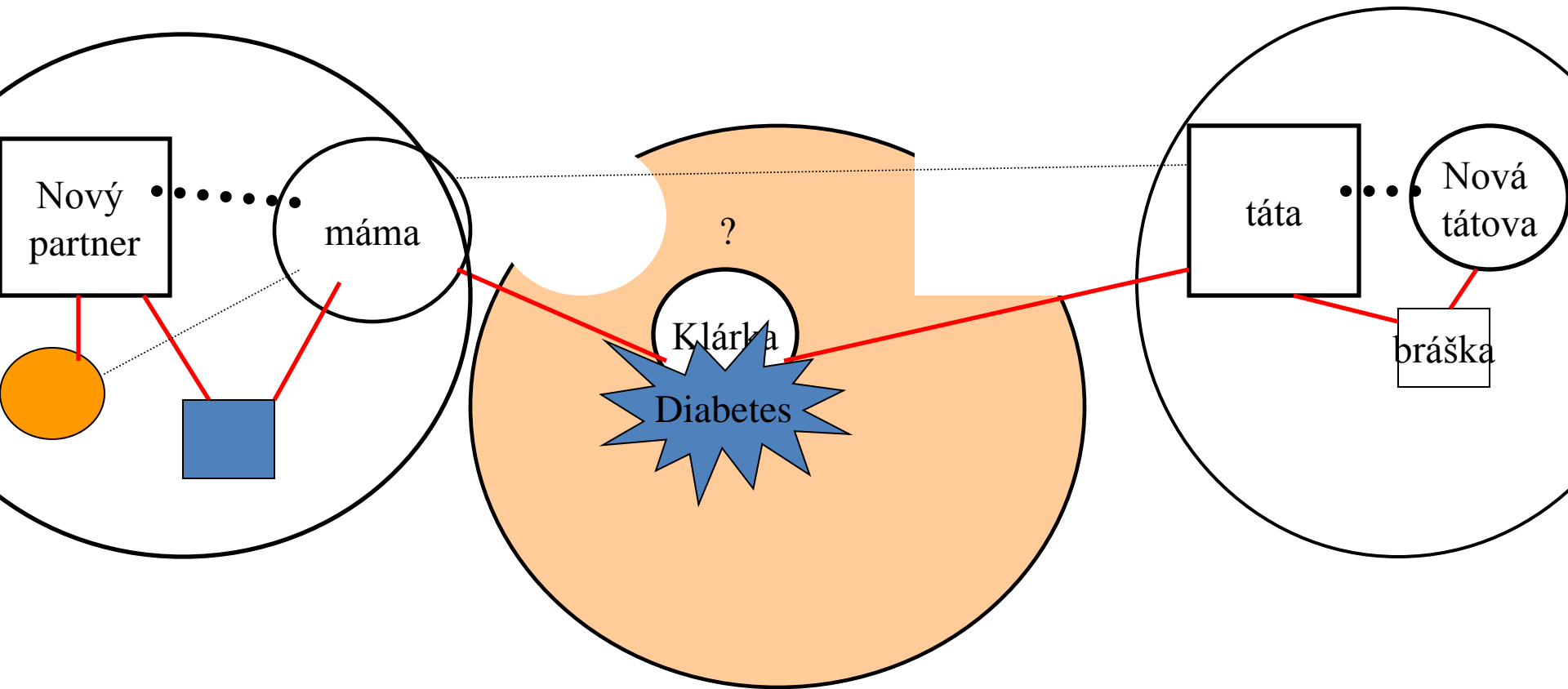
Nové partnerství matky

Těhotenství matky +diabetes Klárky

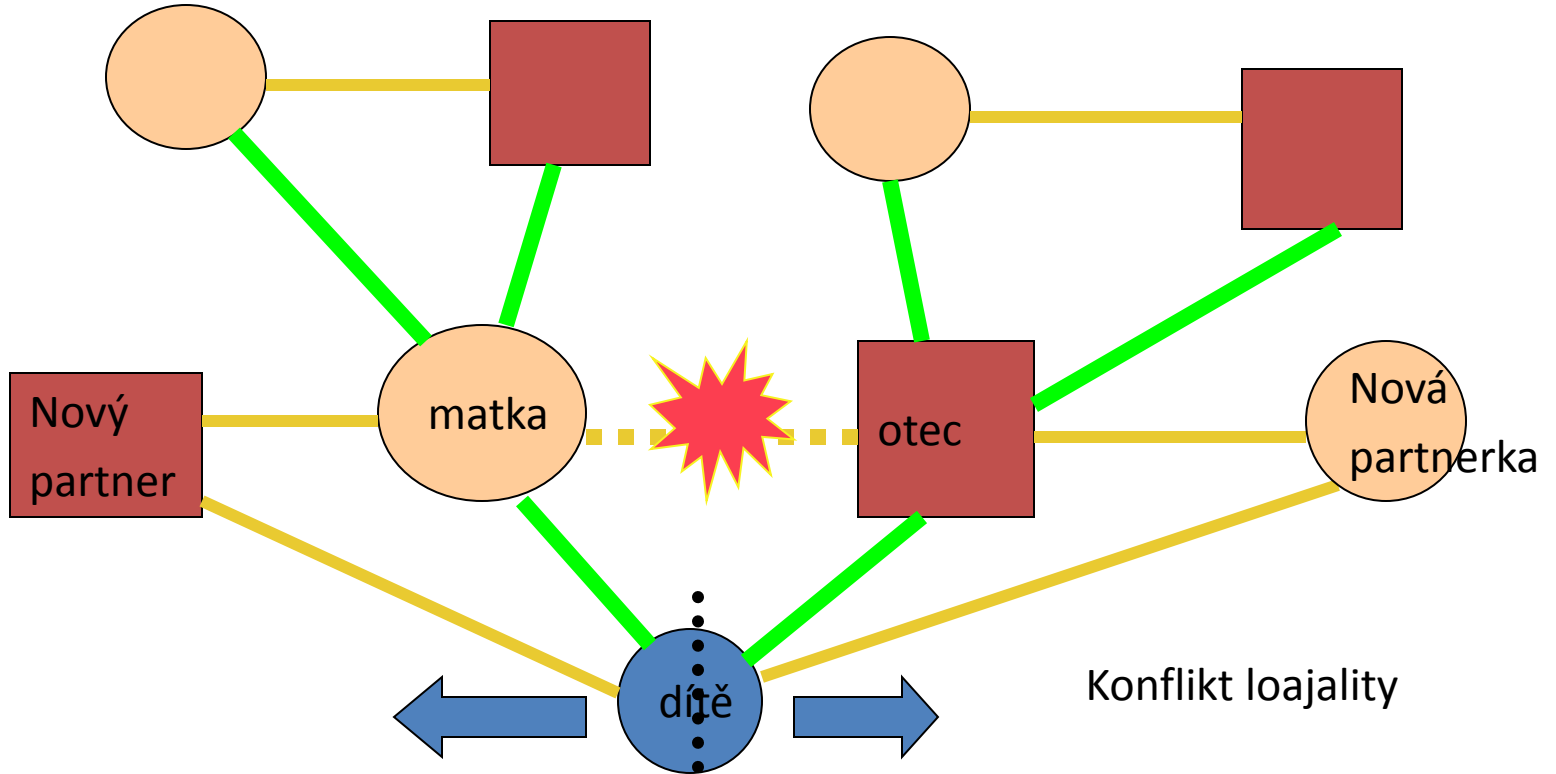

Stěhování a porod

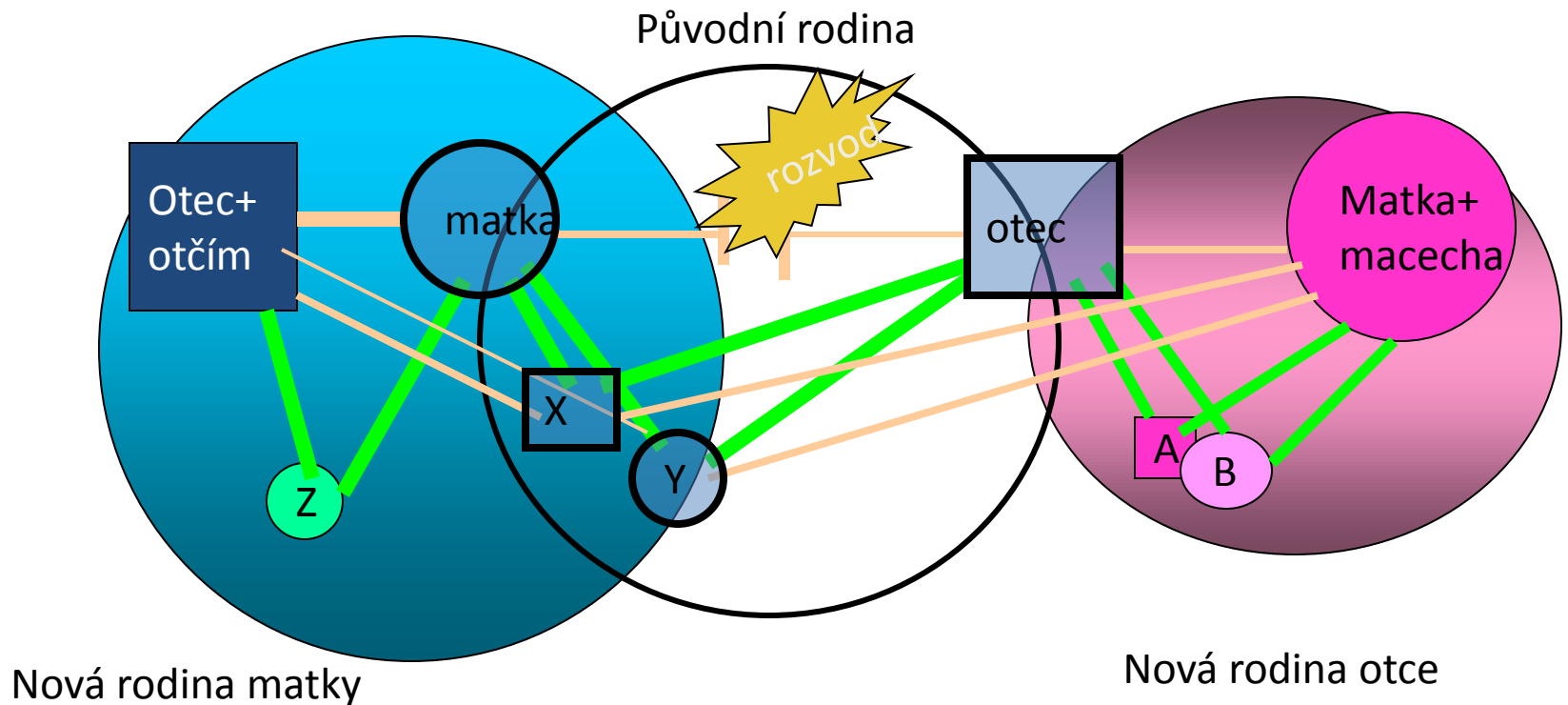

Konec partnerství zasahuje celou vztahovou síť rodiny

dotýká se všech generací

Starosti nevlastních sourozenců, macechy a otčima, problémy střídavé péče, zamlčení rodiče nebo sourozenci

Definice vrozených a získaných vztahů

- Vznikají oplozením, těhotenstvím a porodem (**zevně ven**)
- Jsou bio-psycho-sociální
- Jsou samozřejmé (při-rozené)
- Jsme do nich **vrženi**, nelze je volit
- **Nelze je ztratit**
- Lze je naplnit nebo nenaplnit
- Jsou trvalé i když nebyly naplněné
- Hlubinně spojují celé generace rodů
- Jsou vždy oboustranné
- Jsou osudově stabilní

- Vznikají seznámením, přijetím (**zvenčí k sobě**)
- Mohou být jen psycho-sociální
- Nejsou samozřejmé
- Je možné je (ne)**zvolit** a (ne)**získat**
- **Lze je** kdykoli **ztratit**
- Lze je vypěstovat z ničeho
- Pokud se o ně nepečuje, zanikají
- Hlubinně mohou spojit jen dva jedince a to ještě v závislosti na volbě obou
- Mohou být jednostranné
- Jsou osudově labilní

Vliv státní politiky

- Stát by měl **chránit zdravé hranice rodiny**.
- **Vstupovat** do rodinných procesů **jen nouzově** (náhradní rodinná péče)
- **Vytvářet prostředí**, ve kterém se snadněji uplatňují systémové síly, které vedou k **obnově integrity rodiny** jako **bio-psycho-sociálního organismu**, kde má **každý své místo** podobně jako v těle má každý orgán své místo

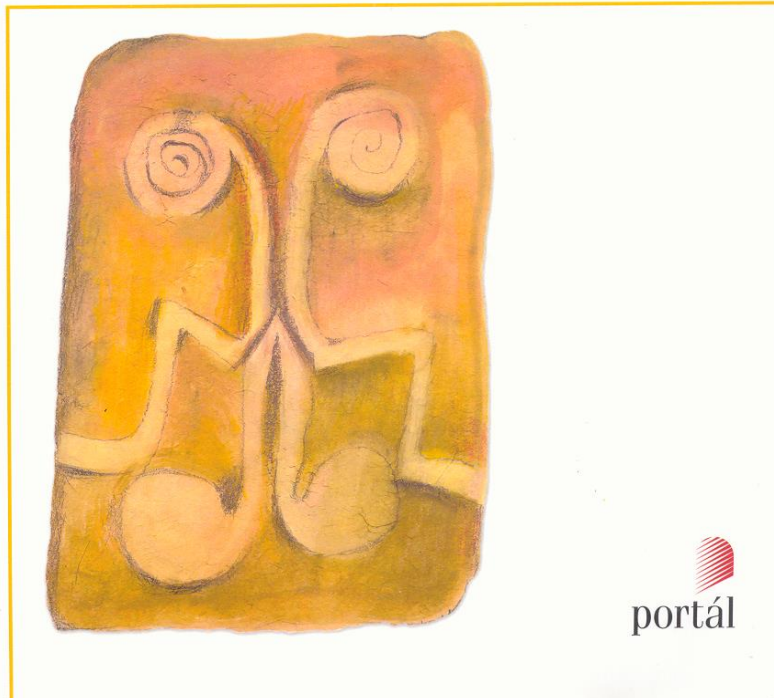

Možnosti pozitivních intervencí státu

- Podpora **výzkumu** vlivu **psychosociálních aspektů na zdraví a nemoc** a popularizace výsledků
- Podpora **vzdělávání v psychosomatické medicíně a rodinné terapii**
- Podpora **rodinného poradenství**
- **Bránit** technokratickým, sociálně inženýrským, biomedicínským, ideologickým či politickým **zásahům do vztahové sítě rodiny bez ohledu na bio-psycho-sociální kontext**

LUDMILA TRAPKOVÁ
VLADISLAV CHVÁLA

Rodinná terapie psychosomatických poruch

portál